

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų
bendrai finansuojamas projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

TEISĖS VIDURINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Teisės vidurinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijas rengė: Snieguolė Matulienė, Aušra Stonytė-Margienė

Turinys

1. DALYKO NAUJO TURINIO MOKYMO REKOMENDACIJOS.....	2
2. VEIKLŲ PLANAVIMO IR KOMPETENCIJŲ UGDYMO PAVYZDŽIAI.....	3
Užduotis: 5 klausimai apie Žmogaus teisių apsaugą Priedas Nr. 2.....	20
Trumpas testas žinių patikrai (įsivertinimui).....	20
Europos žmogaus teisių konvencija yra:.....	20
☐ Europos Sąjungos dokumentas.....	20
☐ Europos Tarybos dokumentas.....	20
☐ Jungtinių Tautų organizacijos dokumentas.....	20
Kada buvo priimta Europos žmogaus teisių konvencija?.....	20
☐ 1948 m.....	20
☐ 1945 m.....	20
☐ 1950 m.....	20
Europos žmogaus teisių konvencijos nėra ratifikavusi:.....	20
☐ Rusija.....	20

□ Šveicarija.....	20
□ Baltarusija.....	20
Europos Žmogaus Teisių Teismas įsikūręs:.....	20
□ Strasbūre.....	20
□ Briuselyje.....	20
□ Liuksemburge.....	20
Kas gali kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą?.....	20
□ Europos Sąjungos valstybių piliečiai.....	20
□ Europos Tarybos valstybių piliečiai.....	20
□ Bet kurios valstybės piliečiai.....	20
3. SKAITMENINĖS MOKYMO PRIEMONĖS, SKIRTOS ĮGYVENDINTI BP.....	21
4. LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	23
5. UŽDUOČIŲ AR MOKINIŲ DARBŲ, ILIUSTRUOJANČIŲ PASIEKIMŲ LYGIUS, PAVYZDŽIAI.....	24

1. DALYKO NAUJO TURINIO MOKYMO REKOMENDACIJOS

Mokant pagal teisės programą siūloma naudoti aktyvaus mokymo (-si) metodus, kurių pagalba mokiniai analizuotų teises situacijas, mokytųsi taikyti įstatymų normas, argumentuotai dalintųsi savo nuomone, išklaustų ir gerbtų kito argumentus, kalbėtų viešai, gebėtų konstruktyviai spręsti individualias ir visuomenines problemas, siekti kompromiso, savarankiškai priimti legitimius sprendimus.

Siekiant, kad mokiniai ugdytųsi reikalingas kompetencijas pamokose rekomenduojama naudoti kelis aktyvaus mokymo (-si) metodus, padedančius įsisavinti pamokos temą: vieni metodai turėtų padėti įsisavinti naujas žinias (pvz., darbas su šaltiniais ar teisiniais dokumentais), kiti – jas pritaikyti praktiškai. Naujos medžiagos įsisavinimui pamokose rekomenduojama naudoti aktyvaus mokymo (-si) metodus tokius kaip „abipusio mokymo“, „ekspertų“, „idėjų žemėlapis“, „sąvokų žemėlapis“, „durstinio“, darbo grupėse ir kitus. Atsižvelgiant į tai, kad teisės programa skiriama vyresniųjų klasių mokiniams, rekomenduojama daugiau dėmesio skirti savarankiškam darbui, ypatingai susipažįstant su teorine medžiaga. Mokiniai galėtų savarankiškai susipažinti su teorine medžiaga dar prieš pamoką. Ne mažiau svarbu pamokose taikyti sužadinimo, patirties išsiaiškinimo ir motyvavimo metodus: „minčių lietus“ arba „smegenų audra“, „nebaigti sakiniai“, „žiūrėk-galvok-aptark“, situacijų kortelių žaidimai ir kt.

Teorines žinias labiausiai padeda įtvirtinti kasdienių, mokiniams artimos aplinkos, situacijų (atvejų) analizė, ypač taikant vaidmenų žaidimus, inscenizacijas. Taip pat rekomenduojama naudoti „mini teismo“ metodą, kuris leidžia nagrinėti konkrečios teisės srities „bylą“. Šis supaprastintas bylos nagrinėjimo teisme modelis labiausiai atskleidžia teisės taikymo specifiką: mokiniai galės praktiškai pajusti, kaip bendra taisyklė tampa konkretaus gyvenimiško ginčo sprendimo įrankiu; suvoks, kad tiriant teises problemas dažniau svarbesni ne vienareikšmiai atsakymai į keliamus klausimus, bet tų atsakymų argumentacija. Teisės pamokose siūloma naudoti ir kitus metodus, siekiant išmokyti mokinius spręsti teisinę problemą ir ugdyti mokinių analitinius, derybinius, kritinio mąstymo gebėjimus. Tai tarpininkavimas, derybos, debatai, „piliečių sueigos“, „šešių skrybėlių“, „pasaulio kavinės“ bei kiti metodai padedantys mokiniams suvokti, kaip piliečiai gali konstruktyviai spręsti kylančias teises problemas, dalyvauti priimant sprendimus valstybės ar savivaldybės institucijose. Kitos grupės metodų, siūlomų naudoti teisės pamokose, tikslas yra skatinti mokinius susiformuoti nuomonę (poziciją) tam tikru su teise susijusiu, dažnai kontroversišku, klausimu ir argumentuoti ją dalintis, pvz., „4P“ (pozicija, priežastis, pavyzdys, pasekmė), „užimk poziciją“, „nuomonių linija“, „kampai“ „už ir prieš“ ir kiti metodai. Įsisavinti teorines žinias ypač padeda išvykos į teisės saugos institucijas, kuriose mokiniai geriau susipažįsta su visa teisės saugos sistema.

2. VEIKLŲ PLANAVIMO IR KOMPETENCIJŲ UGDYMO PAVYZDŽIAI

Ilgalaikis planavimas

Tema		Val. sk.	Rekomendacijos
I.	Įvadas į teisės sistemą	8-9	Dėmesys skiriamas bendradarbiavimą skatinantiems metodams bei metodams, kurie leistų mokiniams dalintis savo nuomone, argumentuoti ją. Siūloma organizuoti susitikimą su teisininku.
	Kas yra teisė bei kokie yra teisinės valstybės bruožai, raida Lietuvoje?		
	Teisės vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje, pagrindiniai teisės normos požymiai, teisės principų paskirtis.		
	Teisės ir moralės santykis. Koks yra teisingumo ir teisėtumo (įtvirtinimo įstatymuose) santykis, kokias socialines vertybes gina įstatymas?		
	Kokios yra pagrindinės vertybės, kuriomis grindžiamas žmogaus teisės ir kaip jos reiškiasi gyvenime, kokia yra teisių ir pareigų pusiausvyra?		
	Įstatymų priėmimas, norminių aktų hierarchija.		
	Pagrindinės teisės šakos ir jų reguliuojami santykiai.		

	Teisininkų gildijos Lietuvoje. Pagrindinės teisėsaugos institucijų funkcijos.		
	Teisinė pagalba.		
II.	Lietuvos Respublikos Konstitucija	6-7	Siūloma teisės aktą analizuoti per atvejo analizę (nagrinėti viešai prieinamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo bylas). Siūloma aptarti naujausius Lietuvos Respublikos Konstitucijos pakeitimus ar keitimo projektus, to priežastis bei pasekmes.
	Lietuvos Respublikos Konstitucijos politinė ir teisinė galia.		
	Lietuvos Respublikos Konstitucijos reikšmė, nustatant žmogaus (piliečio) ir valstybės (valstybės institucijų) santykį.		
	Asmeninės, politinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės teisės numatytos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, konstitucinių teisių įgyvendinimas.		
	Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatytų valdžių (Seimo, Prezidento, Vyriausybės, teismų) tarpusavio santykis.		
	Konstitucijos priėmimo ir keitimo būdai.		
	Teismai Lietuvoje bei juose nagrinėjamos bylos.		
III.	Valstybės valdymas	5-6	Siūloma praktiškai išbandyti dalyvavimo valstybės valdyme būdus, pvz., nueiti į vietos savivaldos tarybos posėdį, teikti siūlymus mokyklos, vietos savivaldos institucijoms, įsitraukti į savanorišką veiklą (<i>galima savanorystė teismuose ir kt. teisės institucijose</i>) ir kt.
	Asmens dalyvavimo valstybės valdyme būdai.		
	Rinkimų teisė, kaip atpažinti rinkimų teisės pažeidimus ir tinkamai į juos reaguoti.		
	Lietuvoje veikiančios ombudsmenų institucijos ir jų funkcijos.		
	Savanorystės arba priklausymo NVO nauda ir galimybės.		
	Kaip atpažinti korupcines veikas, valstybės tarnautojų galimą piktnaudžiavimą savo įgaliojimais bei tarnybine padėtimi ir kam pranešti?		

IV.	Vartotojas ir jo teisių apsauga	4-5	Siūloma taikyti atvejo analizės, inscenizacijos metodus, leisti dalintis asmenine patirtimi bei ieškoti legitimų problemos sprendimo būdų.
	Vartotojų teisės ir pareigos.		
	Atsakingas vartojimas.		
	Kur ir kaip kreiptis dėl įsigytos netinkamos kokybės prekės ar paslaugos, kokią pagalbą gali suteikti vartotojų teises ginančios organizacijos?		
	Prekyba socialiniuose tinkluose ir specialiose platformose, kokių saugumo reikalavimų reikia paisyti.		
V.	Asmens duomenų apsauga	4-5	Siūloma atlikti nedidelį projektinį darbą grupėmis, išsiaiškinant klasės, mokinių grupės ar visos mokyklos mokinių nuomonę bei patirtį apie asmens duomenų talpinimą socialiniuose tinkluose bei jų apsaugą (<i>atliktą darbą su pateiktais teisiniais paaiškinimais pavišinti</i>).
	Pagrindinės Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) nuostatos: asmens duomenys, jų rinkimas ir tvarkymas.		
	Kaip apsaugoti asmens duomenis, atpažinti teisės į asmens duomenų apsaugą pažeidimus ir ką daryti bei kur kreiptis jei žmogaus teisė į asmens duomenų apsaugą buvo pažeista?		
	Kokių asmens duomenų ar informacijos nerekomenduojama talpinti asmeninėse socialinių tinklų paskirose?		
VI.	Turtinės ir neturtinės asmens teisės	6-7	Rekomenduojama analizuoti teismų viešai skelbiamas civilines bylas, esant galimybei, stebėti ir aptarti teismo posėdį teisme. Jei yra galimybė, siūloma padiskutuoti su civilinių bylų teisėju. Rekomenduojama aptarti siūlomas įstatymų pataisas ir to priežastis bei pasekmes.
	Pagrindinės turtinės ir neturtinės asmens teisės, jų įgijimo būdai ir galimos pasekmės.		
	Kaip yra saugomos ir ginamos asmenų civilinės teisės?		
	Intelektinė nuosavybė, turtinės ir neturtinės autorių teisės.		
	Civilinė atsakomybė, turtinė ir neturtinė žala.		
	Civilinio proceso paskirtis, jo stadijos ir pagrindiniai principai.		

	Teisminis procesas ir kiti teisinių konfliktų sprendimo būdai.		
VII.	Darbo santykiai	7-8	Rekomenduojama organizuoti mokinių susitikimą su karjeros specialistu ir aptarti darbo paieškos būdus, reikalavimus gyvenimo aprašymui ir pan. Mokiniai turėtų parengti savo gyvenimo aprašymą ir inscenizuoti susitikimą su darbdaviu.
	Darbo sutartis, darbo sutarties turinys bei galimos darbo sutarčių rūšys.		
	Autorinė sutartis ir/ar individuali veikla.		
	Darbo paieškos būdai ir šaltiniai, derybos su potencialiu darbdaviu.		
	Pagrindinės darbo sutarties sąlygos, darbo sutarties sudarymo teisinės pasekmės bei nelegalaus darbo pasekmės darbuotojui, darbdaviui, valstybei.		
	Darbo apmokėjimo ypatumai, darbo laikas ir jo trukmė, poilsio laiko rūšys.		
	Darbo ginčas, derybų esmė.		
	Pagrindiniai darbo sutarties pasibaigimo pagrindai, darbo sutarties nutraukimo skirtingais pagrindais tvarka ir pasekmės bei atsiskaitymo su atleidžiamu darbuotoju tvarka.		
VIII.	Šeimos teisė	6	Siūloma taikyti atvejo analizės, inscenizacijos metodus. Svarbu skatinti mokinius sprendimus priimti bendradarbiaujat vienam su kitu, išklausančiam vienam kitą. Esant galimybei, siūloma organizuoti susitikimą su gimnazijos psichologu ir kartu paanalizuoti situacijas.
	Sužadėtuvių bei santuokos sudarymo teisiniai reikalavimai.		
	Santuokos sudarymo teisinės, moralinės pasekmės ir atsakomybė.		
	Vedybų sutartis ir jos turinys.		
	Tėvų bei vaikų teisės ir pareigos šeimoje, jų tarpusavio dermė.		
	Smurto formos šeimoje ir pagalbos paieška. Bendravimo, tolerancijos ir kompromiso paieškos svarba sprendžiant šeimos klausimus.		
IX.	Teisės pažeidimas ir jo pasekmės.	12-14	Siūloma pamokose taikyti “mini teismo” metodą

Nusikalstama veika. Kas yra administracinis nusižengimas bei kokios administracinės nuobaudos ir poveikio priemonės yra numatytos įstatyme? Jaunimo vykdomi administraciniai nusižengimai ir atsakomybė už tai. Administracinis procesas. Kokios pagrindinės traukiamo administracinės atsakomybės asmens teisės ir pareigos.? Kelių eismo dalyvių teisės, pareigos ir atsakomybė. Eismo įvykio deklaracija. Nusikalstama veika. Kokio pobūdžio pasikėsinimas į įstatymo saugomas vertybes turi būti pripažintas nusikalstamu? Būtinoji gintis. Kada ji gali būti peržengiama? Bausmės ir baudžiamojo poveikio priemonės. Nusikaltimo subjektas. Kas būdinga nepilnamečių nusikalstamumui? Pagrindinės nusikalstamumo priežastys bei galimos nusikaltimų prevencijos priemonės. Baudžiamojo proceso paskirtis. Kaip vyksta teisminis nagrinėjimas? Kur kreiptis nukentėjus dėl nusikalstamos veikos? Kokios pagrindinės nukentėjusiojo, liudytojo ir įtariamojo teisės ir pareigos? Apklausa baudžiamajame procese. Kokios kardamosios ir procesinės prievartos priemonės gali būti pritaikytos nepilnamečiams?		bei analizuoti teismų viešai skelbiamas administracinių pažeidimų ir baudžiamąsias bylas, esant galimybei, stebėti ir aptarti teismo posėdį teisme. Jei yra galimybė, siūloma susitikti ir padiskutuoti su teismo teisėju. Rekomenduojama aptarti siūlomas įstatymų pataisas ir to priežastis bei pasekmes.
Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės pagrindai Lietuvą užsienyje atstovaujančios institucijos. Diplomatinė ir konsulinė teisė. Pagrindinių ES institucijų, tarptautinių organizacijų (JT, ET, ESBO, UNESCO, ETT ir kt.) veikla.	6-8	Siūloma rengti individualius ar grupėse projektinius darbus apie ES ir kt. tarptautines institucijas, jų siekius bei analizuoti konkrečius atvejus. Pasiūlyti mokiniams organizuoti renginį mokyklos bendruomenei Tarptautinės žmogaus teisių dienos

X.	Pagrindinės Europos Sąjungos piliečio teisės, laisvės ir pareigos. Europos Sąjungos valstybių (taip pat Lietuvos) gyventojų tolerancijos siekiamybė skirtingos tautybės, religijos, rasės atstovams.		minėjimui, atkreipiant dėmesį į tolerancijos žmogaus teisėms svarbą.
	Kokias žmogaus teises galima ginti remiantis tarptautiniais norminiais aktais bei kokiuose tarptautiniuose teismuose Lietuvos žmonės gali ginti savo teises?		
	Kokios nusikalstamos veikos pripažįstamos tarptautinėmis ir kodėl būtina pagrindines žmogaus teises įtvirtinti tarptautiniuose norminiuose aktuose? Kokie yra pagrindiniai tarptautinės humanitarinės teisės principai?		
	Kaip elgtis patekus į nelaimę užsienyje, kokios yra keliautojų (sausumos, vandens ar oro transportu) teisės ir pareigos?		
XI.	Visuomenės saugumas ir gynyba	6-7	Siūloma pamokose naudoti metodinę medžiagą iš https://sodas.ugdome.lt/
	Teisiniai nacionalinio saugumo pagrindai. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo sistema.		
	Kokios galimos grėsmės nacionaliniam saugumui (vidinės bei išorinės), kaip jas atpažinti ir kam apie tai pranešti? Grėsmių nacionaliniam saugumui prevencijos priemonės.		
	Pilietinis pasipriešinimas, jo formos, piliečių vaidmuo ginant šalį. Pilietinė gynyba.		
	Nusikalstamos veikos prieš Lietuvos valstybę, teritorijos vientisumą ar konstitucinę santvarką bei baudžiamoji atsakomybė už tai.		
	Pasirengimas ekstremalioms situacijoms ir karo metui.		

Pamokų planai.

IV gimnazijos klasė. Pamokos tema: KAM REIKALINGA EUROPOS SĄJUNGA?

Pamokos situacija:	Ši pamoka yra viena turinio temų „Tarptautinė žmogaus teisių apsauga“. Ji apima tokius nagrinėjamus klausimus kaip: „Kokias pagrindines teises įgyja Europos Sąjungos pilietis? Kokius yra ES tikslai? Kam
--------------------	--

	reikalinga ES? ES plėtra. Kaip veikia ES?
Pamokos tipas:	Naujos medžiagos mokymo(si) pamoka, taip pat skirta žinių įtvirtinimui
Uždaviniai:	Naudodami mokymo(si) šaltinius mokiniai sužinos kam reikalinga ES, suvoks ką reiškia būti Europos piliečiu, kaip veikia ir ką veikia ES? Taip pat ugdysis gebėjimus argumentuoti, kritiškai mąstyti, tobulins viešo kalbėjimo įgūdžius.
Mokymo(si) metodai:	Aiškinimas, demonstravimas, praktinės užduotys, diskusija, skaitymas, darbas su vadovu (interaktyvi veikla panaudojant mobiliuosius telefonus ar planšetinius kompiuterius).
Mokymo(si) priemonės:	1. Teisė kiekvienam. Vadovėlis X, XI-XII klasėms. Sudarytojai Ričardas Totoraitis, Rima Ažubalytė. Leidėjas: KRONA, 2003. 2. ES ir aš. [Prieiga: http://publications.europa.eu/webpub/com/eu-andme/lt/]. 3. 12 Europos pamokų. Europos Komisijos Komunikacijos generalinio direktorato informacija piliečiams. Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2017. 4. Kompiuterinis projektorius, kompiuteris, mobilūs telefonai, planšetiniai kompiuteriai. 5. Mokytojos parengtos pateiktys „12 istorinių ES žingsnių“ ir „Kurio tai ES valdymo organo veikla?“

PAMOKOS EIGA

Pamokos dalys	Mokytojos ir mokinių veikla
Sudominimas ir pamokos uždavinių apibrėžimas (iki 3 min).	Mokytojas pradžioje pamokos paklausia – ar mokiniai pritartų referendumui Lietuvoje, jei tektų balsuoti ir išreikšti nuomonę dėl Lietuvos išstojimo iš Europos Sąjungos? Mokiniai, bando argumentais pagrįsti dvi pozicijas „už“ ir „prieš“ ES. Mokytojas išklauses mokinius apibendrina jų atsakymus ir pristato pamokos temą bei su mokiniais aptaria tai, ką gebės mokiniai po šios pamokos (įvardinami ir aptariami pamokos uždaviniai).
Naujos medžiagos pateikimas (35 min.)	• Mokytojas klausia mokinių, kokius jie gali įvardinti ES tikslus? Kam reikalinga ES? Aptariami su mokiniais šie tikslai: • Palaikyti taiką tarp savo valstybių narių ir jų kaimynių. • Suvienyti Europos šalis praktiniam bendradarbiavimui. • Užtikrinti Europos piliečių saugumą. • Skatinti ekonominį ir socialinį solidarumą. • Išsaugoti Europos tapatybę ir įvairovę globalizuotame pasaulyje. • Skleisti bendras europiečių vertybes • Mokytojas mokiniams pateikia užduotį „12 istorijos žingsnių“. Mokiniai perskaitę ES svarbius

	istorinius žingsnius, turi į lentelę surašyti metus, kuriais šie įvykiai buvo. Klasė pirmiausia dirba individualiai, tada prašoma dirbti susiskirsčius ketvertais ir diskutuojant apie įvykių eiliškumą, o vėliau bendrai kartu su mokytoju aptariama kiekvienas įvykis ir data, jo svarba ES istorijai. • Mokytojas prašo moksleivius prisijungti prie internetinės svetainės https://europa.eu/european-union/index_lt susipažinti ir pabandyti surasti pagrindinius ES valdymo organus (darbas su informacijos šaltiniu mobiliųjų telefonų pagalba). Mokiniai turi pateikti surasti pagrindinius ES valdymo organus (Europos Parlamentas, Europos Vadovų Taryba, Europos Komisija, Teisingumo teismas, Europos centrinis bankas, Audito Rūmai) ir pateikti trumpai už ką jie atsakingi. • Mokytojas išklauses pateiktus atsakymus, jei kurių nors valdymo organų neranda mokiniai, mokytojas paaiškina visą ES valdymo struktūrą. • Mokytojas paaiškina ką reiškia būti Europos piliečiu. Kartu su Mokiniais diskutuoja kokias teises ir pareigas turi Europos Sąjungos valstybėms narėms priklausantys piliečiai. Aptariama piliečių galimybė gali keliauti, gyventi ir dirbti bet kurioje ES vietoje. Su mokiniais diskutuojama apie švietimo pagrindinius principus ES ir paaiškinama, kad baigus ne trumpesnes nei 3 metų trukmės universitetines studijas, jų įgyta kvalifikacija bus pripažįstama 3 visose ES valstybėse narėse, nes jos narės pasitiki viena kitos švietimo ir mokymo sistemų kokybe.
Apibendrinimas, įtvirtinimas ir įsivertinimas (iki 7 min.)	• Užduotis „Kurio tai ES valdymo organo veikla?“ Mokytojas paaiškina mokiniams, kad jie perskaitę išdalintuose lapuose veiklų aprašymą, turi įrašyti ES valdymo organą (Priedas Nr.2). Mokytojas kartu su mokiniais aptaria kokioms institucijoms yra priskirtos veiklos, taip pat akcentuoja ko išmoko, ką sužinojo, suprato, kam tai mums reikalinga. • Mokytoja pristato užduotį namų darbams. Mokiniai, turės pasitelkdami internetinius šaltinius pasidomėti ką reiškia FRONTEX ir Europolas, kokios jų veiklos sritys ir reikšmė ES valstybių narių bendradarbiavimui.

Priedas Nr. 1.

Užduotis: „12 ISTORINIŲ ŽINGSNIŲ“

Mokytojas paaiškina mokiniams, kad jie, perskaitę ES svarbius istorinius žingsnius, turi į lentelę surašyti metus, kuriais šie įvykiai buvo. Klasė pirmiausia dirba individualiai, tada prašoma dirbti susiskirsčius ketvirtais ir diskutuojant, o vėliau bendrai aptariama kiekvienas įvykis ir data, jo svarba ES istorijai.

P.S. kaip alternatyva šių žinių patikrinimui gali būti panaudota programėlė „Kahoot!“. Joje sukuriant atskirą žinių patikrinimo aplinką „12 ISTORIJS ŽINGSNIŲ“. Tik būtina užtikrinti, kad visi mokiniai turėtų mobiliuosius telefonus, arba būtina parūpinti planšetes.

Įrašykite metus, kada įvyko svarbus įvykis Europos Sąjungai.

1951 1957 1973 1979 1981 1992

1993 2002 2004 2009 2014 2015

Metai	Įvykis
	Šešios šalys steigėjos įsteigia Europos anglų ir plieno bendriją (EAPB)
	Mastrichto sutartimi įsteigiama Europos Sąjunga (ES)
	Po septynerius metus trukusios pasaulinės krizės ir euro zonos konsolidacijos palaipsniui grįžtama prie nuosaikaus ekonomikos augimo.
	Į apyvartą išleidžiamas euras.
	Bendrijoms priklauso devynios valstybės narės, nustatoma daugiau bendros politikos sričių.
	Vyksta Europos Parlamento rinkimai; keli kandidatai varžosi dėl Europos Komisijos pirmininko posto.
	Įsigalioja Lisabonos sutartis, pakeičianti ES veiklos pobūdį.
	Tos pačios šešios valstybės pasirašo Romos sutartis, kuriomis įsteigiama Europos ekonominė bendrija (EEB) ir Europos atominės energijos bendrija (Eurotomas).
	ES turi 25 nares. Iki 2013 m. valstybių narių skaičius išauga iki 28.
	Į ES įstoja pirmoji Viduržemio jūros regiono šalis.
	Europos bendroji rinka tampa tikrove.
	Pirmą kartą surengiami tiesioginiai Europos parlamento rinkimai.

Užduotis: „Kurio tai ES valdymo organo veikla?“

Mokytojas paaiškina mokiniams, kad jie perskaitę išdalintuose lapuose veiklų aprašymą, turi įrašyti ES valdymo organą.

Šie atsakymų variantai mokiniams nepateikiami: **Europos Parlamentas, Europos Vadovų Taryba, Taryba, Europos Komisija, Teisingumo teismas, Europos centrinis bankas, Audito Rūmai.**

ES institucija	ES Institucijos vykdoma veikla
	Teisėkūra ir biudžeto valdymas.
	Nustato bendrą politikos kryptį ir priima svarbiausius sprendimus esminiais klausimais ES.
	Kad priima politinius sprendimus ir rengia ES teisės aktus.
	Pagrindinis vykdomasis organas, teikiantis teisės aktų pasiūlymus ir užtikrinantis, kad būtų tinkamai įgyvendinama ES politika.
	Užtikrina kad Europos teisės būtų visapusiškai paisoma.
	Atsakingas už euro ir ES pinigų politikos valdymą.
	Tikrina ar ES pajamos ir išlaidos yra teisėtos ir deramai naudojamos. Taip pat tikrina ar tinkamai tvarkomas ES biudžetas.

IV gimnazijos klasė. Pamokos tema: KAS ATSTOVAUJA LIETUVĄ UŽSIENYJE IR GINA PILIEČIŲ TEISES IR TEISĖTUS INTERESUS?

Pamokos situacija:	Ši pamoka yra skirta mokinių supažindinimui su diplomatine ir konsuline teise ir ji teisės BP išskirta
--------------------	--

	20.3.1. Institucijos, atstovaujančios Lietuvą užsienyje. Ji apima tokius nagrinėjamus klausimus kaip: kokios institucijos atstovauja Lietuvai užsienyje, kam reikalinga diplomatinė ir konsulinė teisė? Kokia yra pagrindinių ES institucijų, tarptautinių organizacijų (JT, ET, ESBO, UNESCO, ETT ir kt.) veikla? Ir kt.
Pamokos tipas:	Naujos medžiagos mokymo(si) pamoka, taip pat skirta žinių įtvirtinimui.
Uždaviniai:	Naudodami mokymo(si) šaltinius mokiniai sužinos kaip suprantama diplomatija, nuo kada ji atsirado, kokios yra diplomatijos rūšys, kokios yra diplomatų klasės ir kokie yra diplomatiniai rangai? Taip pat mokiniai ugdysis gebėjimus argumentuoti, kritiškai mąstyti, tobulins viešo kalbėjimo įgūdžius.
Mokymo(si) metodai:	Aiškinimas, demonstravimas, praktinės užduotys, diskusija, skaitymas, darbas su vadovu (interaktyvi veikla panaudojant mobiliuosius telefonus ar planšetinius kompiuterius) užduoties atlikimas.
Mokymo(si) priemonės:	1. Teisė kiekvienam. Vadovėlis X, XI-XII klasėms. Sudarytojai Ričardas Totoraitis, Rima Ažubalytė. Leidėjas: KRONA, 2003. 2. Petrauskas Z., Žalimas D., Žaltauskaitė – Žalimienė S. Diplomatinė teisė. Vilnius: Teisinės informacijos centras. 2003. 3. Petrauskas Z. Konsulinė teisė. Vilnius: Teisinės informacijos centras. 2007. 4. Kompiuterinis projektorius, kompiuteris, mobilūs telefonai, planšetiniai kompiuteriai. 5. Mokytojos parengtos pateiktys „Kurios tai diplomatinės atstovybės (ambasados ar konsulinės tarnybos) funkcija?“
Ugdomos kompetencijos	Pažinimo kompetencija. Mokiniai mokysis objektyviai vertinti institucijų ir pareigūnų, atstovaujančių Lietuvą tarptautinėje erdvėje, veiklą, kritiškai įvertinti diplomatinės ir konsulinės tarnybų veiklą užsienyje. Susirasti užsienio valstybėje pagalbą, kuomet pames asmens dokumentą ar spręs kitas iškilusias problemas užsienyje.

PAMOKOS EIGA. Mokytojas prieš pamoką pasiruošia reikiamas mokymo priemones, o prasidėjus pamokai, liepia mokiniams paruošti mokymo(si) priemones, sužymi pamokoje nedalyvaujančius mokinius. Mokiniai paruošia mokymo(si) priemones. Bet kuris iš mokinių išvardina pamokoje nedalyvaujančius mokinius. Įžanga

Pamokos dalys	Mokytojos ir mokinių veikla
Sudominimas ir pamokos uždavinių apibrėžimas (iki 7 min).	Mokytojas pradžioje pamokos paklausia kokią Lietuvos istorinę asmenybę galėtume vadinti Lietuvos diplomatijos pradininku (Vytautas Didysis: priėmė krikštą; du kartus atidavė žemaičius ordinui; išleido dukterį už Maskvos kunigaikščio; seserį išleido už Mozūrijos kunigaikščio; brolių paliko įkaitu Ordinui; už pinigines kontribucijas nepuldavo Rusijos kunigaikščių; paskyrė savo šalininką totorių chanu)? Mokiniai, bando argumentais ir pasitelkdami istorijos žinias pagrįsti savo argumentus. Mokytojas prašo pagrįsti istoriniais faktais ir nuveiktais asmenybių darbais tarptautinėje arenoje. Mokytojas išklausęs mokinius

	apibendrina jų atsakymus ir pristato pamokos temą bei su mokiniais aptaria tai, ką gebės mokiniai po šios pamokos (įvardinami ir aptariaami pamokos uždaviniai).
Naujos medžiagos pateikimas (35 min.)	• Mokytojas klausia mokinių, Kaip jie supranta kas yra diplomatija? Galimos diskusijos su mokiniais gairės: 1. Derybų menas; 2. Užsienio politika; 3. Kolektyvinės diplomato funkcijos; 4. Regioniniai tarpvalstybiniai santykiai (pvz., Vakarų diplomatija); 5. Užsienio santykiai tam tikru periodu (pvz., Renesanso diplomatija...) • Mokytojas mokiniams paaiškina kokios Lietuvos institucijos ir pareigūnai atstovauja Lietuvos užsienio politiką (Misijos užsienyje (nuolatinės ir laikinos); Valstybės vadovas; Parlamentas; Vyriausybė; Užsienio reikalų ministerija; Kitos ministerijos). Aptariamų jų funkcijos ir veiklos kryptys. • Mokytojas paprašo susiskirstyti į dvi grupes mokinius (gali mokiniai savarankiškai pasiskirstyti, jei nenori patys, gali mokytojas suskirstyti pasitelkiant įvairius skirstymo į grupes būdus (pagal pavardės pirmąją raidę, pagal traukiamų kortelių spalvas ir pan.). Susiskirsčius grupėmis, pirmos grupės mokiniai prašomi susirasti mobiliųjų telefonų pagalba bet kurią Lietuvos ambasadą užsienyje ir išsiaiškinti jos funkcijas. Antroji grupė, prašoma susirasti internete bet kurią Lietuvos konsulinę tarnybą ir susirašyti jos vykdomas funkcijas. Užduočiai skiriama iki 3 min. Praėjus nustatytam laikui. Kiekviena grupė pristato funkcijas, kurias atlieka diplomatinė atstovybė arba konsulinė tarnyba. Po pristatymo, Mokytojas kartu su mokiniais diskutuodami aptaria pagrindinius šių tarnybų skirtumus. • Mokytojas paaiškina mokiniams kokios yra diplomatų klasės (ambasadoriai ir nuncijai, akredituoti prie valstybės vadovų, bei kiti 3 atstovybės vadovai, turintys lygiavertį rangą; pasiuntiniai, ministrai ir internuncijai, akredituoti prie valstybės vadovų; reikalų patikėtiniai, akredituoti prie užsienio reikalų ministrų). Vėliau su mokiniais aptaria ir diplomatiniai rangai. Teiraujamasi mokinių, kokius jie žino rangus ir kokia yra šių rangų hierarchija (Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius; Lietuvos Respublikos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras; ministras patarėjas; patarėjas; pirmasis sekretorius; antrasis sekretorius; trečiasis sekretorius; atašė). • Mokytojas paaiškina kokios yra Diplomatinės atstovybės privilegijos ir imunitetai, bei kokios diplomatinės atstovybės narių privilegijos ir imunitetai. Mokinių teiraujamasi nuomonės, ar visi šie imunitetai ir privilegijos galioja ir konsulinėms tarnyboms ir konsulams? Diskusijų metu aptariaimi skirtumai.
Apibendrinimas, įtvirtinimas ir įsivertinimas (iki 3 min.)	• Mokytojas pateikia užduotį „Kurios tai diplomatinės atstovybės (ambasados ar konsulinės tarnybos) funkcija?“ (priedas Nr. 1). Mokiniai įrašo pateiktuose lapuose savo atsakymus. Po to, kartu su mokytoja aptaria kuo skiriasi konsulinė tarnyba nuo diplomatinės atstovybės, prašo mokinių įvardinti diplomatinius imunitetus ir privilegijas, taip pat akcentuoja kitus klausimus ko išmoko, ką sužinojo, suprato, kam tai

	mums reikalinga. • Mokytoja pristato užduotį namų darbams. Mokiniai, turės pasitelkdami internetinius šaltinius pasidomėti kaip užmezgami diplomatiniai santykiai (pradžią) ir kaip jie nutraukiami (pabaiga).
--	---

Priedas Nr. 1.

Užduotis: „Kurios tai diplomatinės atstovybės (ambasados ar konsulinės tarnybos) funkcija?“ Prašome, perskaityt funkciją, ją priskirti Ambasadai (žymėti raide A) ar Konsulinei Tarnybai (Žymėti raide K).

Atstovybė	Funkcija
	Derybos (pirminė funkcija).
	Teikia pagalbą savo valstybės laivams ir įguloms.
	Draugiškų santykių palaikymas.
	Atlieka civilinės būklės aktų (santuokos, ištuokos, mirties, gimimo registravimą).
	Valstybės ir piliečių interesų apsauga.
	Rūpinasi mirusių piliečių palikimo tvarkymu.
	Valstybės atstovavimas (bendroji ir strateginė funkcija, gali įtraukti bendradarbiavimą dėl gynybos ir pan.).
	Stebėjimas (rinkti informaciją, rengti dokumentus, oficialiai komunikuoti).
	Atlieka notarinius veiksmus užsienyje.
	Renka ir teikia informaciją savo valstybės institucijoms, piliečiams apie šalį jos įstatymus, papročius.

IV gimnazijos klasė. Pamokos tema: ŽMOGAUS TEISIŲ APSAUGA TARPTAUTINĖJE TEISĖJE.

Pamokos situacija:	Ši pamoka yra teisė BP turinio temos: 20.3.3. Tarptautiniai norminiai aktai. 20.3.4. Žmogaus teises įtvirtinantys tarptautiniai norminiai aktai. Ji apima tokius nagrinėjamus klausimus kaip: kokias žmogaus teises galima ginti remiantis tarptautiniais norminiais aktais, kokiuose tarptautiniuose teismuose Lietuvos žmonės gali ginti savo teises? Kokios
--------------------	---

	nusikalstamos veikos pripažįstamos tarptautinėmis, kodėl būtina pagrindines žmogaus teises įtvirtinti tarptautiniuose norminiuose aktuose, kokie yra pagrindiniai tarptautinės humanitarinės teisės principai? Kaip elgtis patekus į nelaimę užsienyje, kokios yra keliautojų (sausumos, vandens ar oro transportu) teisės ir pareigos?
Pamokos tipas:	Naujos medžiagos mokymo(si) pamoka, taip pat skirta žinių įtvirtinimui.
Uždaviniai:	Naudodami mokymo(si) šaltinius mokiniai sužinos pagrindinių pilietinių, politinių, ekonominių ir socialinių žmogaus teisių turinį. Žinos pagrindinius tarptautinius norminius aktus, saugančius žmogaus teises. Taip pat ugdysis gebėjimus argumentuoti, kritiškai mąstyti, tobulins viešo kalbėjimo įgūdžius.
Mokymo(si) metodai:	Aiškinimas, demonstravimas, praktinės užduotys, diskusija, skaitymas, darbas su vadovėliu (interaktyvi veikla panaudojant mobiliuosius telefonus ar planšetinius kompiuterius).
Mokymo(si) priemonės:	1. Teisė kiekvienam. Vadovėlis X, XI-XII klasėms. Sudarytojai Ričardas Totoraitis, Rima Ažubalytė. Leidėjas: KRONA, 2003. 2. Human rights in two minutes [Prieiga: https://www.youtube.com/watch?v=ew993Wdc0zo]. 3. International human rights law: cases, materials, commentary/ Olivier De Schutter. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 4. L. prieš Lietuvą, Nr. 27527/03, 2007 09 11. 5. Juozaitienė ir Bikulčius prieš Lietuvą, Nr. 70659/01 ir Nr. 74371/01, 2008 04 24 6. Česnulevičius prieš Lietuvą, Nr. 13462/06 7. Banel prieš Lietuvą, Nr. 14326/11, 2013 m 8. Iljina ir Sarulienė prieš Lietuvą, Nr. 32293/05 9. Kasperovičius prieš Lietuvą, Nr. 54872/08, 2012 11 20 10. Kompiuterinis projektorius, kompiuteris, mobilūs telefonai, planšetiniai kompiuteriai. 11. Mokytojos parengta pateiktis „Žmogaus teisių piramidė“
Ugdomos kompetencijos	

PAMOKOS EIGA. Mokytojas prieš pamoką pasiruošia reikiamas mokymo priemones, o prasidėjus pamokai, liepia mokiniams paruošti mokymo(si) priemones, sužymi pamokoje nedalyvaujančius mokinius. Mokiniai paruošia mokymo(si) priemones. Bet kuris iš mokinių išvardina pamokoje nedalyvaujančius mokinius. Įžanga

Pamokos dalys	Mokytojos ir mokinių veikla
Sudominimas ir pamokos uždavinių apibrėžimas (iki 7	Mokytojas pradžioje pamokos paklausia – kokias žinote žmogaus teises, kurias gina tarptautinė teisė? Mokiniai išsako savo argumentuotas nuomones. Tuomet mokytojas pateikia „Piramidę“ (priedas Nr. 1) ir

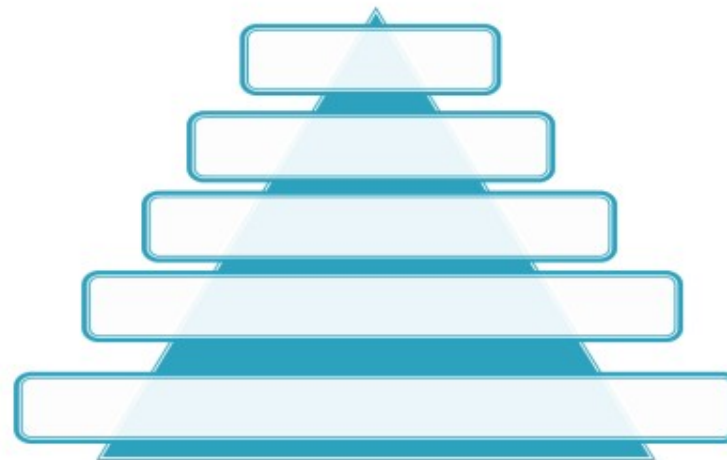
min).	paprašo sureitinguoti jų manymu svarbiausias Žmogaus teises pagal svarbą. Po užduoties atlikimo, mokytojas aptaria su mokiniais jų pasirinktas svarbiausias teises. Galiausiai mokytojas pasako, kad nėra svarbiausių teisių. Jos visos yra svarbios vienodai. Mokytojas apibendrina jų atsakymus ir pristato pamokos temą bei su mokiniais aptaria tai, ką gebės mokiniai po šios pamokos (įvardinami ir aptariami pamokos uždaviniai).
Naujos medžiagos pateikimas (33 min.)	Mokytojas klausia mokinių, kokius žino tarptautinius norminius aktus, kurie saugo įvairias žmogaus teises. Diskutuojama su mokiniais apie norminius dokumentus, kokie jie yra, ar privalu laikytis tarptautinių dokumentų, reglamentuojančių teisių apsaugą, jei Lietuva nėra tų dokumentų ratifikavusi. • Mokiniais pasiūloma paieškoti internete ir surasti dokumentus, kurie saugo žmogaus teises. Aptarimui su mokiniais galima imti šiuos dokumentus: • Visuotinė žmogaus teisių deklaracija • Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas • Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas • Konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo • Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims • Konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą • Vaiko teisių konvencija • Neįgaliųjų teisių konvencija • Europos Žmogaus Teisių Konvencija • Europos socialinė chartija • Europos konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą • Mokytojas mokiniams paaiškina pagrindinių žmogaus teisių turinį. Įvardinus teisės pavadinimą, klausiama mokinių kaip jie supranta šią teisę. Prašoma pagrįsti argumentais. Mokytojas šias teises iliustruoja per įvairias bylas nagrinėtas Europos Žmogaus teisių teisme. • Mokytojas paaiškina mokiniams, kokiomis situacijos gali būti 3 ribojamos žmogaus teisės (Laikini nukrypimai karo ar nepaprastosios padėties atveju (EŽTK 15 str.; TPPTP 4 str.; ESTCh F str.) ir nuolatiniai ribojimai (įtvirtinti pačiuose tarptautiniuose dokumentuose) (pavyzdžiui, EŽTK 8-11 str., TESKTP 4 str. ir kt.). • Mokinių prašoma pažiūrėti 2 minučių trukmės filmuką anglų kalba „Human rights in two minutes“ ir savais žodžiais apibrėžti, kaip jie supranta, kas yra žmogaus teisės. Diskutuojama ir pateikiami pavyzdžiai iš gyvenimiškos mokinių patirties.
Apibendrinimas, įtvirtinimas ir	• Užduotis: 5 klausimų testas savo žinių įsivertinimui (priedas Nr. 2.) Mokytojas išdalina lapus su „5

įsivertinimas (iki 5 min.)	klausimai apie Žmogaus teisių apsaugą“. Mokytojas kartu su mokiniais aptaria kokioms institucijoms yra priskirtos veiklos, taip pat akcentuoja ko išmoko, ką sužinojo, suprato, kam tai mums reikalinga. • Mokytoja pristato užduotį namų darbams. Mokiniai, turės pasitelkdami internetinius šaltinius pasidomėti tarptautinėmis ir nacionalinėmis nevyriausybėmis organizacijomis, kurios gina žmogaus teises.
----------------------------	---

Priedas Nr. 1.

Užduotis: „Žmogaus teisių piramidė“.

Mokytojas paprašo sureitinguoti jų manymu svarbiausias Žmogaus teises pagal svarbą. Kiekvieną teisę galima priskirti vienam iš 5 lygių pagal svarbą. Viršuje svarbiausias lygmuo.

Pilietinės ir politinės teisės	Ekonominės, socialinės teisės
• teisė į gyvybę • kankinimų draudimas • teisė į laisvę ir saugumą • teisė į teisingą bylos nagrinėjimą • teisė į privatų ir šeimos gyvenimą	• Teisė į darbą • Teisė į tinkamas darbo sąlygas • Teisė į mokslą • Teisė į sveikatos apsaugą • Teisė į socialinį aprūpinimą

• minties, sąžinės ir religijos laisvė • saviraiškos laisvė • susirinkimų ir asociacijos laisvė • teisė į santuoką • diskriminacijos draudimas	• Teisė į būstą • Teisė į apsaugą nuo skurdo ir socialinės atskirties
--	---

Užduotis: 5 klausimai apie Žmogaus teisių apsaugą

Priedas Nr. 2.

Trumpas testas žinių patikrai (įsivertinimui).

Europos žmogaus teisių konvencija yra:

Europos Sąjungos dokumentas

Europos Tarybos dokumentas

Jungtinių Tautų organizacijos dokumentas

Kada buvo priimta Europos žmogaus teisių konvencija?

1948 m.

1945 m.

1950 m.

Europos žmogaus teisių konvencijos nėra ratifikavusi:

Rusija

Šveicarija

Baltarusija

Europos Žmogaus Teisių Teismas įsikūręs:

Strasbūre

Briuselyje

Liuksemburge

Kas gali kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą?

Europos Sąjungos valstybių piliečiai

Europos Tarybos valstybių piliečiai

Bet kurios valstybės piliečiai

3. SKAITMENINĖS MOKYMO PRIEMONĖS, SKIRTOS ĮGYVENDINTI BP

Pavadinimas	Mokymo priemonės anotacija	Nuoroda
„Classtime“	Individualios mokinių pažangos stebėjimo skaitmeninė mokymo priemonė, skirta klasėje arba nuotoliniu būdu organizuoti mokinių pasiekimų patikrinimą, vesti užsiėmimus, viktorinas. Didinama mokytojo ir besimokančiojo sąveika, didinamas mokymosi pažangos skaidrumas, palengvinamas ir pagreitinamas mokytojo darbas. Vieni iš „Classtime“ autorių yra talentingi programuotojai iš Ukrainos. Prasidėjus karui bendrovė „Classtime“ visiems mokytojams iš Ukrainos sustabdė mokėjimus už platformos naudojimą. Kviečiame Lietuvos švietimo bendruomenę įsigyti „Classtime“ licencijų ir taip prisijungti prie bendrovės „Classtime“ iniciatyvos leisti Ukrainos mokytojams ir mokiniams nemokamai naudoti platforma ugdyme. VšĮ „Švietimo tinklas“ atliko platformos „Classtime“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Classtime“ versija. Mokymo(si) turinio dalijimosi platformoje „Inovatyvi Mokykla“ http://www.inovatyvimokykla.lt/ įvairių dalykų mokytojai gali laisvai naudotis kitų mokytojų paruoštais interaktyviais mokymo ištekliais, mokytojų sukurtus darbus, naudojant skaitmeninę priemonę „Classtime“ nuolat pildome ir atnaujiname. Daugiau informacijos rasite čia: https://tinklas.lt/classtime/.	Classtime
„Wordwall“	Ši populiari mokymo(si) platforma „Wordwall“ išversta į 38 kalbas. „Wordwall“ – tai įvairių skaitmeninių priemonių platforma, skirta mokytojui parengti interaktyvias užduotis. VšĮ „Švietimo tinklas“ kartu su platformos „Wordwall“ kūrėjais „Visual Education Ltd“ atliko „Wordwall“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Wordwall“ versija.	Wordwall Greitesniu būdu kurkite geresnes pamokas

	Platformoje įvairių dalykų mokytojai galės laisvai naudotis kitų mokytojų paruoštais interaktyviais mokymo ištekliais. Svetainėje pateikiama daugybė užduočių pavyzdžių: viktorinos, laimės ratas, priskyrimas grupėms, trūkstamas žodis, kt. Mokytojų kūrybinių puslapis platformoje „Wordwall“ nuolat atnaujinamas. Daugiau informacijos rasite čia: https://www.tinklas.lt/wordwall/ .	
VALSTYBĖS PAŽINIMO CENTRAS	Valstybės pažinimo centras – tai moderni edukacinė erdvė, duris atvėrusi 2016 m. kovo 10 d. Nuolatinėje Centro ekspozicijoje siekiama atsakyti į klausimus, kaip veikia demokratiška valstybė ir jos institucijos, kaip piliečiai gali prisidėti prie valstybės kūrimo ir valdymo, kokiais būdais galima spręsti visai visuomenei ar vietos bendruomenei aktualias problemas. Nuolatinę Centro ekspoziciją papildo periodiškai atnaujinamos teminės parodos, supažindinančios su svarbiausiais valstybingumo simboliais ar įvykiais. Valstybės pažinimo centre pristatoma informacija kuriama drauge su lankytojais: šiuolaikinėmis technologijomis kiekvienas kviečiamas kurti asmeninį santykį su pateikiama medžiaga ir dalintis nuomone, ekspozicijų erdves paverčiant diskusijų forumu.	Pažink valstybę! (pazinkvalstybe.lt)
ANTI-KORUPCINI O ŠVIETIMO MOKYMOSI SISTEMA	Ši neformalaus mokymosi sistema – tai puikus būdas įgyti žinių apie korupcinio pobūdžio veiklas, išmokti atpažinti nesąžiningą poelgį bei ugdyti tokias vertybes kaip dorumas, sąžiningumas ir skaidrumas. Įgytos žinios ir gebėjimai bus įvertinti garbingais skaitmeniniais ženkliais, kurie įrodys, jog esate sąžiningos ir skaidrios visuomenės narys!	ANTI-KORUPCINIO ŠVIETIMO MOKYMOSI SISTEMA STT (skaidrumozenklelis.lt)

4. LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Literatūra, šaltiniai	Trumpa anotacija
https://www.infolex.lt/	Šioje platformoje pateikiami teisės aktai, teismų praktika, naujienos ir kita aktuali teisinė informacija.
https://e-seimas.lrs.lt/	Kvalifikuoto teisės aktų naudotojo darbo vieta autentifikuotiems sistemos naudotojams suteikia galimybę grupuoti teisės aktų projektus pagal pasirinktus požymius, pasirinkti teisės aktus ir jų projektus pagal naudotoją dominančią sritį, rašyti asmeninius komentarus atskiriems teisės aktams ar jų projektams, teikti pasiūlymus dėl teisės aktų projektų, išsaugoti savo paieškos formos ir paieškos parametrus bei pagal juos gauti naujienas.
https://www.teismai.lt/	Šioje interneto svetainėje pateikta informacija apie teismus Lietuvoje, statistiką, savanorystę teismuose. Svetainėje yra prieinama teismų virtuali biblioteka, virtuali teismo posėdžio salė (<i>virtualioje teismo posėdžių salėje atvaizduojama demonstracinė salės aplinka, kur susipažįstama su teismo posėdžio eiga, vykstančiais procesais, pagrindiniais teismo posėdžių dalyviais ir jų funkcijomis</i>).
https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/	Tai Lietuvos teismų informacinė sistema, kurioje prieinama vieša sprendimų paieška.
“Media Literacy in the Baltics: medijų raštingumo trenerio vadovas” (nuoroda internete: https://millab.rsu.lv/sites/default/files/imce/L2)	Leidinyje pateikiama metodinė medžiaga žodžio laisvės, privatumo ir duomenų apsaugos internete bei kita aktualia tematika.

[D_LT-LT.pdf.\)](#)

5. UŽDUOČIŲ AR MOKINIŲ DARBŲ, ILIUSTRUOJANČIŲ PASIEKIMŲ LYGIUS, PAVYZDŽIAI

5.1. Tema. Asmens dalyvavimo valstybės valdyme būdai.

Mokomasi atpažinti ir įvardinti teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus, jų poveikį.

Padedamas mokytojo, atpažįsta ir įvardina bent 1-2 teisėtvarkos institucijų kompetencijas, teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus, poveikio priemones. (A3.1.)	Atpažįsta ir įvardina bent 1-2 teisėtvarkos institucijų kompetencijas, teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus, poveikio priemones. Skatinamas išitraukia į praktinę, kūrybinę, pažintinę veiklą po pamokų, kurioje ugdomi teisinio raštingumo, demokratinio bendrabūvio įgūdžius. (A3.2.)	Atpažįsta ir įvardina pagrindines teisėtvarkos institucijų kompetencijas, teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus, kai kuriuos geba taikyti praktiškai. Išitraukia į praktinę, kūrybinę, pažintinę veiklą po pamokų, kurioje ugdomi teisinio raštingumo, demokratinio bendrabūvio įgūdžius. (A3.3.)	Atpažįsta ir įvardina pagrindines teisėtvarkos institucijų kompetencijas, tarpinstitucinius ryšius, teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus, poveikio priemones, geba juos taikyti praktiškai. Pats inicijuoja ir išitraukia į praktinę, kūrybinę, pažintinę veiklą po pamokų, kurioje ugdomi teisinio raštingumo, demokratinio bendrabūvio įgūdžius. (A3.4.)
---	--	---	---

A3.1. Slenkstinis lygis:

Iš pateikto sąrašo pabraukite mažiausiai du teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus ir, remdamiesi pateikta mokomąja medžiaga, pagrįskite savo pasirinkimą.

A3.2. Patenkinamas lygis:

Remiantis pateikta situacija, nurodykite bent du situacijoje taikomus teisėtus dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdus bei tikėtiną jų poveikį.

A3.3. Pagrindinis lygis:

Remiantis žiniasklaidoje pateikta naujausia informacija arba asmenine patirtimi, atrinkti bent dvi situacijas, kuriose taikomi teisėti dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdai ir bent vieną, kurioje taikomi neteisėti dalyvavimo demokratinės valstybės bendrabūvyje būdai. Kiekvieną atrinktą situaciją argumentuotai pagrįsti. Dirbant grupėse, nurodyti pasirinktos poveikio priemonės tikėtinas pasekmes.

A3.4. Aukštesnysis lygis:

Darbas grupėse. Atlikus tyrimą (mokyklos bendruomenės anketinę apklausą, interviu ar kt.) ir išsiaiškinus tobulintinas gimnazijoje (jei yra galimybė, projektas gali būti ir vietos savivaldos lygiu) sritis (pasirinkti vieną ir svarbiausią sritį padeda metodo „šešios skrybėlės“ taikymas), pateikti teisėtų problemos sprendimo būdų ir numatyti galimą jų poveikį. Su tyrimo duomenis supažindinti mokyklos (vietos) bendruomenę, inicijuoti bei dalyvauti visame procese.

5.2. Tema. Turtinės ir neturtinės asmens teisės. Teisminis procesas ir kiti teisinių konfliktų sprendimo būdai.

Veikia taikaus demokratinio sugyvenimo sąlygomis, savanoriškai laikydamasis svarbiausias vertybes ginančių įstatymų. Mokytojo padedamas atpažįsta destruktinius socialinius dirgiklius ir legitimiai sprendžia praktines situacijas. Derybomis siekia kompromiso, tačiau trūksta teisinių argumentų (B4.1).	Veikia taikaus demokratinio sugyvenimo sąlygomis, savanoriškai laikantis taisyklių ir įstatymų, etikos normų. Atpažįsta destruktinius socialinius dirgiklius ir legitimiai sprendžia praktines situacijas. Derybomis siekia kompromiso, pateikia bent vieną teisinį argumentą. Pagarbiai išklauso kitus. (B4.2.)	Veikia taikaus demokratinio sugyvenimo sąlygomis, savanoriškai laikantis taisyklių ir įstatymų, etikos, intelektualinės nuosavybės normų. Atpažįsta destruktinius socialinius dirgiklius ir lanksčiai legitimiai sprendžia praktines situacijas, atsižvelgdamas į skirtingas visuomenės grupių ir kultūrų normas. Išklauso ir gerbia kitų nuomonę. Derybomis siekia priimtino kompromiso, bando skirtingas komunikavimo strategijas, pateikia daugiau nei vieną teisinį argumentą. (B4.3.)	Veikia taikaus demokratinio sugyvenimo sąlygomis, savanoriškai laikantis taisyklių ir įstatymų, etikos, intelektualinės nuosavybės normų, ragina tą daryti ir kitus. Atpažįsta destruktinius socialinius dirgiklius ir lanksčiai legitimiai sprendžia praktines situacijas, atsižvelgdamas į skirtingas visuomenės grupių ir kultūrų normas. Dėmesingai išklauso ir gerbia kitų nuomonę, rūpinasi savo ir kitų emocine bei socialine gerove. Derybomis siekia priimtino kompromiso, tikslingai renka komunikavimo strategijas, pateikia teisinių argumentų. Esant poreikiui, įsitraukia į būsimos profesijos komunikavimo diskursą. (B4.4.)
---	--	--	---

B4.1. Slenkstinis lygis:

Pamokoje dirbama praktiškai taikant „mini teismo“ metodą. Dirbant porose, pagal mokytojo pateiktą orientacinę medžiagą (pateikiami konkretūs situacijai spręsti taikytini teisės aktai su paaiškinimais), parengti bei pristatyti ne mažiau kaip 2 teisinius argumentus nurodytai (ar iš anksto pasirinktai) pozicijai apginti.

B4.2. Patenkinamas lygis:

Pamokoje dirbama praktiškai taikant „mini teismo“ metodą. Dirbant porose, parengti bei pristatyti 2 teisinius argumentus, naudojant mokytojo pateiktą orientacinę medžiagą ir bent 1 teisinį argumentą savarankiškai nurodytai (ar iš anksto pasirinktai) pozicijai apginti.

B4.3. Pagrindinis lygis:

Pamokoje dirbama praktiškai taikant „mini teismo“ metodą. Dirbant porose arba individualiai, parengti ir pristatyti ne mažiau kaip 3 teisinius argumentus, vadovaujantis mokytojo pateikta nuoroda į teisės aktą (jo skyrių ar pan.), nurodytai (ar iš anksto pasirinktai) pozicijai apginti. Vietoj mokytojo pateiktos nuorodos į šaltinį, galima taikyti mokinyms mokiniui metodą, t. y. aukštesniu lygmeniu besimokantis mokinyms konsultuoja kitus mokinius dėl tinkamo šaltinio pasirinkimo.

B4.4. Aukštesnysis lygis:

Pamokoje dirbama praktiškai taikant „mini teismo“ metodą. Iš pradžių dirbant individualiai, o vėliau porose, parengti ir pristatyti visus įmanomus, bet ne mažiau kaip 4-5, teisinius argumentus, nurodytai (ar iš anksto pasirinktai) pozicijai apginti. Šaltinio mokiniai ieško savarankiškai pamokos metu arba būna pasiruošę dar prieš pamoką.